

Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej

Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa ¹⁾

za rok 2023

(rok, za który składane jest oświadczenie)

Dział I²⁾

Jako osoba odpowiedzialna za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, tj. działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w szczególności dla zapewnienia:

- zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- skuteczności i efektywności działania,
- wiarygodności sprawozdań,
- ochrony zasobów,
- przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- zarządzania ryzykiem,

oświadczam, że w kierowanej przeze mnie jednostce sektora finansów publicznych:

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku

Część A³⁾

☐ w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Część B⁴⁾

☒ w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II oświadczenia.

Część C⁵⁾

☐ nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II oświadczenia.

Część D

Niniejsze oświadczenie opiera się na mojej ocenie i informacjach dostępnych w czasie sporządzania niniejszego oświadczenia pochodzących z:⁶⁾

- ☒ monitoringu realizacji celów i zadań,
- ☒ samooceny kontroli zarządczej przeprowadzonej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁷⁾,
- ☒ procesu zarządzania ryzykiem,
- ☐ audytu wewnętrznego,
- ☒ kontroli wewnętrznych,
- ☒ kontroli zewnętrznych: kontrola NIK: *Prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, obejmująca okres od 1 lipca 2020r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Jednostce (8 maja 2023r.)*
- ☒ innych źródeł informacji: cykliczne spotkania z kierownikami działów, „otwarte drzwi” dyrekcji we wszystkie dni robocze dla pracowników

Jednocześnie oświadczam, że nie są mi znane inne fakty lub okoliczności, które mogłyby wpłynąć na treść niniejszego oświadczenia.

Podlaski Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin
i Nasiennictwa w Białymstoku

Robert Mroczko

Białystok, dnia 30 kwietnia 2024r.

(miejscowość, data)

(podpis kierownika jednostki)

1. Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w roku ubiegłym.

1) Zgodność działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, wiarygodność sprawozdań

Kontrola NIK Delegatura w Białymstoku: *Prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin* za okres od 1 lipca 2020r. do dnia 8 maja 2023r., Wystąpienie pokontrolne z dnia 8 maja 2023r. , zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 22 czerwca 2023r. (KPK-KPO.443.90.2023), ocena ogólna:

„W latach 2020-2022 co do zasady WIORiN prawidłowo realizowano zadania związane z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin”.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli (str.13 ww. Wystąpienia pokontrolnego) wniosła o:

- 1) Korzystanie z uprawnienia do zlecania badań pobranych w trakcie kontroli próbek nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin pod kątem zanieczyszczeń metalami ciężkimi i występowania bakterii z rodzaju Salmonella oraz jaj pasożytów jelitowych.
- 2) Coroczne wypełnianie oświadczeń o stanie kontroli zarządczej i podawanie w nich danych określonych rozporządzeniem w sprawie wzoru oświadczenia.
- 3) Prawidłowe sporządzenie sprawozdań z działalności WIORiN.

2) Przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania

Ze zbiorczego podsumowania Kwestionariusza samooceny kontroli zarządczej za 2023 rok wynika, że w obszarze: Środowisko wewnętrzne Pytanie: (Nr 2) : *Czy Twoim zdaniem przestrzegane są wartości etyczne przez pracowników Jednostki?* uzyskało mniej niż 90%, tj. 82,9% pozytywnych odpowiedzi. Ponad 17% (17,1%) ankietowanych uważa, że pracownicy nie przestrzegają wartości etycznych.

3) Efektywność i skuteczność przepływu informacji

Ze zbiorczego podsumowania Kwestionariusza samooceny kontroli zarządczej za 2023 rok wynika, że w obszarze: Informacja i komunikacja Pytanie: (Nr 30) : *Czy Twoim zdaniem informacje zamieszczane na stronie internetowej oraz w BIP Jednostki są na bieżąco aktualizowane?* uzyskało mniej niż 90%, tj. 88,6% pozytywnych odpowiedzi. 10% ankietowanych uważa, że informacje zamieszczane na stronie internetowej oraz w BIP Jednostki nie są aktualizowane na bieżąco, 1,4% nie udzieliło odpowiedzi.

4) Zgodność działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi

- a. W 2023 roku żadna komórka organizacyjna nie dokonała *Zgłoszenia wystąpienia ryzyka*, co oznacza, iż nie miało miejsca ziszczenie się któregośkolwiek z ryzyk ujętych w *Kwestionariuszach zarządzania ryzykiem* komórek organizacyjnych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku.

Wobec powyższego nie było konieczne wprowadzenie metod przeciwdziałania i nie dokonywano oceny ich skuteczności.

- b. Wszystkie osoby odpowiedzialne za kierowanie swoimi komórkami organizacyjnymi (23 komórki org.) złożyły *Informację o stanie kontroli zarządczej za 2023 rok*, 21 osób odpowiedzialnych za kierowanie swoją komórką organizacyjną oświadczyło, że w kierowanej komórce organizacyjnej w wystarczającym stopniu funkcjonowała skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Dwie osoby, odpowiedzialne za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w swojej komórce organizacyjnej oświadczyły, że w kierowanej komórce organizacyjnej w ograniczonym stopniu funkcjonowała skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. W Informacji wskazano m.in. że po wejściu w życie nowego Zarządzenia w sprawie kontroli zarządczej nie zostało przeprowadzone szkolenie w tym zakresie a kontakt z koordynatorem procesu zarządzania ryzykiem odbywał się głównie drogą elektroniczną.

- c. Z analizy Kwestionariuszy zarządzania ryzykiem złożonych przez wszystkie komórki organizacyjne wynika, że zadaniem, któremu aż dziewięć oddziałów terenowych przypisało dwa ryzyka o poważnej istotności jest:

„Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i udostępnianiem na rynku produktów nawozowych UE”.

Są to następujące ryzyka:

1. Ryzyko zewnętrzne - trudność interpretacji przepisów, szczególnie rozporządzenia 2019/1009 – poziom istotności „9” wskazało 8 oddziałów, poziom istotności „6” wskazało 1 oddział.
2. Ryzyko działalności- nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i udostępniania na rynku produktów nawozowych UE jest prowadzony na podstawie ustawy o systemach zgodności i nadzoru rynku, wcześniej nie mającej zastosowania w działalności Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa – poziom istotności „9” wskazały 4 oddziały, poziom istotności „6” wskazało 5 oddziałów.

Zadaniem, któremu aż jedenaście oddziałów przypisało jedno ryzyko o poważnej istotności jest: „Kontrolę wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin i produktów pofermentacyjnych”

Jest to następujące ryzyko:

1. Ryzyko zewnętrzne- zmienne i niejasne przepisy prawne, niejednołite orzecznictwo – poziom istotności „9” wskazały 3 oddziały, poziom istotności „6” wskazało 8 oddziałów.

Należy opisać przyczyny złożenia zastrzeżeń w zakresie funkcjonowania kontroli zarządczej, np. istotną słabość kontroli zarządczej, istotną nieprawidłowość w funkcjonowaniu jednostki sektora finansów publicznych albo działu administracji rządowej, istotny cel lub zadanie, które nie zostały zrealizowane, niewystarczający monitoring kontroli zarządczej, wraz z podaniem, jeżeli to możliwe, elementu, którego zastrzeżenia dotyczą, w szczególności: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji lub zarządzania ryzykiem.

2. Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej.

- 1) Kontynuacja szkoleń z zakresu etyki, termin realizacji 31 grudnia 2024 r.; tematyka i promowanie zasad etycznego postępowania oraz współpracy, w tym ze związkami zawodowymi, będzie poruszana na spotkaniach bezpośrednich oraz on-line z kadrą kierowniczą – termin realizacji 31 grudnia 2024 roku.
- 2) Wprowadzane w życie nowe przepisy/procedury wewnętrzne mające na celu poprawę funkcjonowania jednostki, oraz konieczność ich przestrzegania będą poruszane na spotkaniach z kierownikami komórek organizacyjnych i samodzielnymi stanowiskami WIORiN w Białymstoku, z zaleceniem przeprowadzenia następnie krótkich bezpośrednich spotkań z pracownikami w celu przekazania stosownych informacji. Zarządzenia po ich podpisaniu będą zamieszczane na stronie wewnętrznej Jednostki oraz publikowane na BIP zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz jak również przekazane w EZD celem zapoznania się i stosowania przez pracowników- termin realizacji sukcesywnie do 31 grudnia 2024 roku.
- 3) Podjęcie działań mających na celu poprawę zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych pracowników merytorycznych komórek organizacyjnych, jak również szerszego wykorzystywania wymiany doświadczeń-w zadaniach obarczonych poważnym ryzykiem wskazanych przez większość oddziałów w Kwestionariuszach zarządzania ryzykiem, w szczególności zadania: „Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i udostępnianiem na rynku produktów nawozowych UE” i „Kontrolę wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin i produktów pofermentacyjnych” - termin realizacji sukcesywnie 31 grudnia 2024 r., zależnie od dostępności tematyki szkoleniowej oraz szkoleń organizowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa.
- 4) W związku ze zmianą ustawy z dnia 10 lipca 2007r.o nawozach i nawożeniu (produkty pofermentacyjne) dokonanie aktualizacji Regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku.
- 5) W związku z wejściem w życie Zarządzenia Nr 14/2023 Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 25 września 2023 r. w sprawie kontroli zarządczej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku, które w sposób kompleksowy ujmuje całość zagadnień kontroli zarządczej (łącznie zasadami kontroli zarządczej, procedurą zarządzania ryzykiem i Planem działalności WIORiN w Białymstoku) przeprowadzenie szkolenia w przedmiotowym zakresie- termin realizacji 31 grudnia 2024 roku.
- 6) Realizacja zaleceń pokontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy Inspektora Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Białymstoku zawartych w Wystąpieniu z dnia 6 marca 2024 roku.

Należy opisać kluczowe działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej w odniesieniu do złożonych zastrzeżeń, wraz z podaniem terminu ich realizacji.

. Dział III⁹⁾

Działania, które zostały podjęte w ubiegłym roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej.

1. Działania, które zostały zaplanowane na rok, którego dotyczy oświadczenie:

- 1) W terminie do 31 marca 2023 roku określono słownie istotność ryzyka w dokumencie dotyczącym zarządzania ryzykiem: Ocena ryzyka oraz zadania wrażliwe w WIORiN, Kwestionariusz zarządzania ryzykiem oraz określenie istotności ryzyka (w tym słowne) w dokumencie Katalog ryzyk.
- 2) W 2023 roku kontynuowano szkolenia z zakresu etyki z wykorzystaniem Doradcy Etycznego WIORiN w Białymstoku.
- 3) Zasady etycznego postępowania były poruszane i promowane w trakcie spotkań z kadrą kierowniczą w trakcie 2023 roku.
- 4) W związku z pełnieniem funkcji organu nadzoru rynku, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/1009, w tym kontroli przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, dokonano aktualizacji Regulaminu organizacyjnego, aktualizacji upoważnienia do kontroli, w listopadzie 2023 miało miejsce szkolenie w przedmiotowym zakresie organizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, wystosowywano zapytania i prośby o interpretacje do GI. W upoważnieniu do kontroli opracowano nowe pouczenie kontrolowanego podmiotu/przedsiębiorcy (na podstawie ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku) - 2023 rok.
- 5) Dokonano aktualizacji wzorów upoważnień do kontroli wraz z pouczeniami kontrolowanego podmiotu/przedsiębiorcy w związku ze zmianą ustawy z dnia 10 lipca 2007r.o nawozach i nawożeniu - 2023 rok.
- 6) Podjęto działania mające na celu poprawę zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych pracowników merytorycznych komórek organizacyjnych w obszarach wskazanych w kwestionariuszach zarządzania ryzykiem: ocena materiału siewnego, kontrola wytwarzania i obrotu materiałem siewnym, kontrola obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin, stosowania środków ochrony roślin, diagnostyki sprzętu ochrony roślin, obrotu i konfekcjonowania nawozów i podłoży do upraw, akredytowanych podmiotów - 2023 rok, szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne, w tym organizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa.
- 7) Podjęto działania mających na celu poprawę zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi w obszarach wskazanych w kwestionariuszach zarządzania ryzykiem oddziałów w Białymstoku i Łomży za 2022 rok poprzez zwiększenie nadzoru nad pracą tych oddziałów, w tym nad przygotowaniem inspektorów do kontroli oraz udziału pracowników w szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych, jak również szerszego wykorzystywania wymiany doświadczeń- 2023 rok.

2. Pozostałe działania:

Realizacja zaleceń NIK w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas kontroli *Prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z wprowadzaniem do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin.*

Pismem z dnia 11 lipca 2023 r. znak WOR.7125.8.12.2023 Dyrektor Delegatury NIK w Białymstoku został poinformowany o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz podjętych działaniach:

1) Korzystanie z uprawnienia do zlecenia badań pobranych w trakcie kontroli próbek nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin pod kątem zanieczyszczeń metalami ciężkimi i występowania bakterii z rodzaju Salmonella oraz jaj pasożytów jelitowych.

W planach pracy kierowanych do realizacji przez Kierowników Oddziałów terenowych zawierających harmonogram pobierania prób nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz produktów nawozowych UE na rok 2023 jasno określono, że próbki mają być przekazywane do badań pod kątem spełnienia wszystkich wymagań, w tym wymagań minimalnych oraz w zakresie maksymalnych dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń (tj. metale ciężkie i jaja pasożytów).

Dodatkowo Oddziały terenowe są zobligowane do przekazywania do Działu Ochrony Roślin i Nawozów skanów protokołów pobrania próbek do badań laboratoryjnych niezwłocznie po ich pobraniu, co pozwoli na skuteczne weryfikowanie zakresu zleczanych badań.

2) Coroczne wypełnianie oświadczeń o stanie kontroli zarządczej i podawanie w nich danych określonych rozporządzeniem w sprawie wzoru oświadczenia.

Rozpoczęte działania naprawcze opisano w piśmie z dnia 11 lipca 2022 r. skierowanym do Dyrektora Generalnego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku. Oświadczenie Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa o stanie kontroli zarządczej za 2022 rok zostało wypełnione i podpisane 7 marca 2023 roku. Oświadczenie zawiera dane określone Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oświadczenia o stanie kontroli zarządczej.

Opracowywane jest nowe zarządzenie Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w sprawie kontroli zarządczej w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku.

3) Prawidłowe sporządzenie sprawozdań z działalności WIORiN.

W celu poprawy wiarygodności sprawozdań składanych przez WIORiN Białystok do Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa wprowadzono od dnia 1 kwietnia 2023 r. szczegółowe wewnętrzne raportowanie kwartalne, które będzie służyło jako forma weryfikacji zgodności danych ze sprawozdaniami rocznymi raportowanymi do Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Z założenia raportowanie w krótszych okresach czasu (kwartalnie) pozwoli Działowi Ochrony Roślin i Nawozów na zbieranie bardziej wiarygodnych danych, obarczonych mniejszym ryzykiem błędu, a rozbieżności pomiędzy sprawozdawczością kwartalną i roczną pozwolą na wychwycenie błędu ludzkiego i omyłek.

Należy opisać najistotniejsze działania, niezaplanowane w oświadczeniu za rok poprzedzający rok, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, jeżeli takie działania zostały podjęte.

Objaśnienia:

- ¹⁾ Należy podać nazwę pełnionej funkcji oraz nazwę komórki organizacyjnej.
- ²⁾ W dziale I, w zależności od wyników oceny stanu kontroli zarządczej, wypełnia się tylko jedną część z części A albo B, albo C przez zaznaczenie znakiem "X" odpowiedniego wiersza. Pozostałe dwie części wykreśla się. Część D wypełnia się niezależnie od wyników oceny stanu kontroli zarządczej.
- ³⁾ Część A wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza w wystarczającym stopniu zapewniła łącznie wszystkie następujące elementy: zgodność działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczność i efektywność działania, wiarygodność sprawozdań, ochronę zasobów, przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania, efektywność i skuteczność przepływu informacji oraz zarządzanie ryzykiem.
- ⁴⁾ Część B wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza nie zapewniła w wystarczającym stopniu jednego lub więcej z wymienionych elementów: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji lub zarządzania ryzykiem, z zastrzeżeniem przypisu 6.
- ⁵⁾ Część C wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza nie zapewniła w wystarczającym stopniu żadnego z wymienionych elementów: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji oraz zarządzania ryzykiem.
- ⁶⁾ Znakiem "X" zaznaczyć odpowiednie wiersze. W przypadku zaznaczenia punktu "Innych źródeł informacji" należy je wymienić.
- ⁷⁾ Standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych ogłoszone przez Ministra Finansów na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
- ⁸⁾ Dział II sporządzany jest w przypadku, gdy w dziale I niniejszego oświadczenia zaznaczono część B albo C.
- ⁹⁾ Dział III sporządza się w przypadku, gdy w dziale I oświadczenia za rok poprzedzający rok, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, była zaznaczona część B albo C lub gdy w roku, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, były podejmowane inne niezaplanowane działania mające na celu poprawę funkcjonowania kontroli zarządczej.